

Eenvoudig leven als geestelijke basis

Op de Jaardag van Nijkleaster wordt morgen het boek *Zalige eenvoud* van Hinne Wagenaar gepresenteerd. Een boek met persoonlijke reflecties op de zaligsprekingen van Jezus, verbonden met hem zelf en het verhaal van Nijkleaster.

Interview

Lodewijk Born

Hinne Wagenaar (Nijemirdum, 1962) schreef al eerder boeken, onder meer over zijn tijd als zendingspredikant in Kameroen, maar met *Zalige eenvoud* betreedt hij een ander pad. Het boek gaat over de zegen-spreuken van Jezus zoals die staan aan het begin van de Bergrede in het Matteüs-evangelie. In korte hoofdstukken reflecteert Wagenaar op ieder van die acht zaligsprekingen. „Ik doe dat op een persoonlijke manier tegen de achtergrond van mijn werk als pionier-predikant van Nijkleaster. Je kunt wel een puur theologisch boek schrijven, maar je neemt altijd jezelf, je levensverhaal, mee in wat je schrijft. Dit boek zou ik tien jaar geleden nog niet hebben kunnen schrijven.”

Het idee ervoor ontstond bij Wagenaar toen hij voor het eerst een uitspraak van de verzetstheoloog Dietrich Bonhoeffer onder ogen kreeg – die voor hem altijd een soort ‘reisgenoot’ is geweest in zijn leven. Bonhoeffer schreef in 1935, in een brief aan zijn broer Karl Friedrich: ‘Het herstel van de kerk komt ongetwijfeld voort uit een nieuw soort monnikendom, dat met het oude slechts de radicaliteit van een leven volgens de Bergrede in de navolging van Christus gemeenschappelijk heeft. Ik denk dat de tijd gekomen is om de mensen hiervoor bijeen te brengen.’

Die uitspraak hoorde Wagenaar tijdens een retraite en het raakte hem „als een bliksem-inslag”. „Ik besepte dat wij in Nijkleaster, met het *new-monasticism* – nieuw monastiek leven – waar Bonhoeffer over sprak, ook bezig zijn. Je moet nooit denken dat jij de eerste bent met een idee. Wereldwijd, in Europa en de VS, zie je de opkomst van monastieke bewegingen, waarin het gemeenschappelijk samenleven en wonen centraal staat. In Europa kennen we de voorbeelden van Taizé en Iona Community.”

Zelf maakte Hinne Wagenaar het mee, samen met zijn vrouw Sietske, in Holden Village in de VS. Daar werd het zaadje geplant voor wat later Nijkleaster zou worden. „De jaren 2005 tot 2012 zie ik als de eerste periode, die van de voorberei-

ding. Van 2012 tot 2019 hebben we de pioniersfase gehad en nu, in de komende zeven jaar – 2019 tot 2026 – gaan we een periode in van geestelijke verdieping en organisatorische verbreding.”

Daar wordt nu een beleidsplan voor geschreven. „Onze nieuwe voorzitter, Alex Riemersma, vroeg mij onlangs: ‘Waar wil je dat Nijkleaster over zeven jaar staat?’ Dan hoop ik dat we een plek hebben waar we gasten kunnen ontvangen en waar dat monastiek samenleven in de praktijk ook écht plaatsvindt.”

Dat is volgens Wagenaar ook nodig om een nieuwe stap te kunnen maken. Opgeteld komen er nu „enkele duizenden gasten per jaar” naar de activiteiten die er vanuit Jorwert georganiseerd worden, maar het ontbreekt aan een plek om te kunnen overnachten, voor individuen en groepen. Daarom is de ontwikkeling van de kloosterboerderij Westerhûs ook zo belangrijk. „Zoals het nu staat hopen we

Ik geloof dat ik voor mijn eigen gelovige leven voldoende heb aan de zaligsprekingen

daar toch volgend jaar wel te kunnen beginnen met de verbouw en restauratie.”

Zalige eenvoud

Wat Wagenaar heeft gemerkt in de afgelopen zeven jaar is dat eenvoud een groot goed is. „Bij Nijkleaster proberen we in onze vieringen en bijeenkomsten de eenvoud te bewaren. We hebben bijvoorbeeld al zeven jaar dezelfde liturgie qua opbouw en met liederen en gebeden. De lezingen zijn wel anders, maar de basis is vertrouwd.”

Het is een bewuste keuze om mensen te laten ‘landen’ in een ruimte waar ze weer verbinding met zichzelf kunnen maken. En dat is volgens Wagenaar nodig in een tijd waarin mensen worden overspoeld met uitdagingen en keuzemogelijkheden. „Je hoort om je

Hinne Wagenaar: „We hebben momenten en plekken nodig om te kunnen rusten en schuilen.”

Foto: Martje van der Heijden

heen, ook bij gasten van Nijkleaster, dat het steeds meer draait in het leven om deadlines en doelen die gehaald moeten worden. Dat vraagt veel van ons en van velen té veel. In de tijd toen ik studeerde – ik klink nu wel een oude man – had je wel eens iemand die overspannen was in het midden van zijn carrière, maar dat had dan vaak nog een andere oorzaak. Nu hoor je, ook hele jonge mensen, al over burn-out. We overschreeuwen onszelf.”

Velen hebben moeite om de (geestelijke) balans te bewaren in een maatschappij die veel te bieden heeft, maar ook veel van ons vraagt, zo ziet Wagenaar. „Daarom hebben we momenten en plekken nodig om te kunnen rusten en schuilen. Die fungeren als een dijk tegen de overstroming aan drukte en lawaai, aan eisen en mogelijkheden.”

In de nasleep van de discussie rond de ‘minder, minder’-uitspraak van Geert Wilders over Marokkanen, ontviel Wagenaar de uitspraak: ‘Ja graag, minder, minder woorden’. Een vriend stelde Wagenaar de vraag wat voor hem het minimum was ‘aan religieuze teksten waar hij het mee zou kunnen uithouden’. „De Bergrede zei ik direct. Ik geloof dat ik voor mijn eigen gelovige leven voldoende heb aan de zaligsprekingen. Om daar naar te kunnen leven, daar heb ik een leven lang mijn handen vol aan.”

Hij zegt nu zelf het meest te hebben met bijvoorbeeld de zaligsprekingen ‘Gezegend zij die armen van geest’ en ‘Gezegend zij die zuiver van hart zijn’. „Vroeger zat ik meer aan de activistische kant, ik ben bijvoorbeeld heel actief geweest in

de vredesbeweging. ‘Arm van geest’ betekent voor mij dat ik mij bewust ben van mijn afhankelijkheid. Dat ik mijn eigen leven niet in de hand heb, hoezeer ik me dat ook verbeeld.”

Als het gaat over de zaligspreking ‘Gezegend zij die treuren, want ze zullen getroost worden’, focust Wagenaar op een treurende houding waarmee je je op een gezonde manier kunt verhouden tot de wereld. „Je ziet mensen die zich terugtrekken omdat ze het leed in de wereld niet aankunnen. Het lijkt immers nooit op te houden. Migratiestromen en vluchtelingen, milieuproblemen, terrorisme en aanslagen. Het maakt ons angstig en boos. Ik hoor soms van collega-predikanten: ‘Ik begin de dag niet meer met het lezen van de krant...’ Ik doe het ook niet elke dag, maar je kunt je ogen er ook niet voor sluiten. Zelf is mijn begin van de dag een combinatie van fitness, bidden en zingen. Dat is mijn triniteit ‘s ochtends en dat maakt mij gereed voor de dag.”

Meetreuren

„Ik krijg soms wel de vraag hoe je het toch kunt opbrengen als dominee om uitvaarten te leiden en ‘of dat niet heel zwaar is?’ Maar ik denk dat wanneer je met mensen meetreurt ook ervaart hoe die momenten van verdriet, pijn, en rouw, iets laten zien van de kracht en van hoop bij mensen. Dat je er eigenlijk niet verdrietig wegkomt, maar juist opgebouwd.”

‘Gezegend: zij die treuren’ impliceert een houding van compassie en medeleven, van betrokkenheid en

aandacht. Niet wegstappen van wat er gebeurt ver weg en dichtbij. En ook weten dat je in je eentje de wereld niet hoeft te redden, aldus Wagenaar.

Bergen

In het boek is een foto te zien hoe hij zelf een wandeling door de Alpen maakt. De berg op en de berg weer af. Een mooi metafoor voor het leven zelf. Hij gelooft niet in opgelegde waarheden. „Ik zal niemand zeggen hoe ze ‘moeten’ denken of geloven. Dat staat heel ver van mij af. Ik hoop dat mensen die mijn boek lezen, uitkomen bij zichzelf: wat kan ik hiermee? En wat betekent dit voor mij? Dat ze – wat mij betreft – hun eigen boek gaan schrijven over de levensvragen die ze hebben, kunnen uitzoeken wie ze (willen) zijn.”

Dat ze ontdekken dat er eigenlijk sprake is van een diamant van zaligsprekingen, aldus Wagenaar. „Niet iedereen gaat precies dezelfde weg met de zaligsprekingen, maar ze horen wel bij elkaar. Ze vormen één diamant van liefde en navolging. En je zult ontdekken dat die diamant niet verdient hoeft te worden via prestatie en inspanning. Het begint bij een verlangen om Jezus na te willen volgen.”

Zalige eenvoud. Hinne Wagenaar. Bornmeer, Noordboek, 22,50 euro

